

УДК 336

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Гуцул М.О.

Одеський національний економічний університет

У статті викладено результати досліджень у сфері методики оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства. Проаналізовані індикатори складових елементів фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства. Розглянута сутність комплексного підходу щодо оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства. Запропоновано інтегральний показник для визначення фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств, що базується на певних правилах комплексної побудови. Охарактеризовані наступні етапи в вищезначеному дослідженні.

Ключові слова: фінансове забезпечення, стійкий розвиток, фінансова стійкість, фінансові ресурси, інтегральний показник.

Постановка проблеми. Самою важливою із задач суб'єктів підприємницької діяльності є фінансове забезпечення стійкого розвитку підприємства. Фінансове забезпечення підприємства передбачає спроможність підприємства зберігати стійкий розвиток функціонування за найважливішими фінансово-економічними показниками. Від фінансового забезпечення залежить їх спроможність оновлювати основний капітал, формувати резерв виробничих потужностей, запаси товарно-матеріальних цінностей тощо. Тобто, фінансове забезпечення

стійкого розвитку підприємства спроможна забезпечувати життєздатність підприємства, його конкурентоспроможність та можливість розвитку як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективах, тому дослідження методики оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства є надзвичайно актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробці питань щодо методики оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства багато уваги приділяють вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: Ванхорн Джеймс К.,

Вахович м. Джон, Самуельсон Пол Е., Нордхаус Вільям Д., Брейлі Річард, Майєрс Стюарт, Орехової К.М., Поддерогін А.М., Коробов М.Я., Базілінська О.Я тощо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. За останні роки чимало праць присвячено дослідженню методики оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства, проте більшість із науковців пропонують різні методики щодо оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства. Немає чітко визначеної системи методів оцінки, яка була б загальноприйнятною для всіх суб'єктів підприємницької діяльності.

Мета статті. Метою статті є аналіз та розробка методики оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Викладення основного матеріалу. Дослідження питання фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства, звичайно, є потрібне, першочергове, тому що розуміння механізмів його формування дає змогу суб'єктам підприємницької діяльності бути більш адаптивними у динамічному конкурентному середовищі і, відповідно, підвищити прибутковість та стійкість своєї діяльності. Проте, вивчення теоретичних підходів щодо методики оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства показало, що на сьогоднішній час відповідні методи є не дуже дослідженими. На нашу думку, розглядаючи методику оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства, передусім треба увагу звернути на те, що вказана категорія повинна відображати сукупність всіх фінансово-економічних операцій на підприємстві. Тобто, вищезначені думки потрібно розглядати з точки зору комплексності.

Сутність комплексного підходу щодо оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства, полягає в тому, щоб надати максимально повну характеристику фінансового стану, який забезпечує стійкий розвиток об'єкту дослідження на основі аналізу складових фінансово-економічної діяльності підприємства [2, с. 124].

Пропонуємо оцінювати фінансове забезпечення стійкого розвитку підприємства за одиничними показниками. Ці показники поєднуються в однорідні групи, а їх узагальнений аналіз (за допомогою інтегральних показників) за різними напрямками дослідження дозволить одержати характеристику підприємства щодо його стійкого розвитку. Перелік показників, що характеризують основні напрями діяльності підприємства, визначається виходячи з можливостей статистичної інформації, яка доступна для користувача та є одноманітною і порівнюваною. До таких показників слід віднести наявні в інформаційному просторі параметри фінансово-господарської діяльності підприємства за функціональними блоками (рис. 1).

Функціональні блоки та порядок розташування їх за значущістю є рівнозначним, тому що кожна складова зазначених індикаторів визначає взаємозалежність та взаємодоповненість за типовою ієрархією внутрішніх та зовнішніх змінних галузевих ключових факторів синергізму стійкості [3, с. 347].

Розглянемо більш детально індикатори складових елементів фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства.

В кредитну складову фінансово-господарської діяльності підприємства, на наш погляд, доцільно включити такі показники як період погашення дебіторської заборгованості (надалі – ДЗ), коефіцієнт оборотності ДЗ, частка сумнівної ДЗ в загальному обсязі заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (надалі – КЗ), період погашення КЗ, коефіцієнт співвідношення ДЗ і КЗ, частка векселів виданих в загальному обсязі поточних зобов'язань.

До банківської складової ми віднесли наступні коефіцієнти:

- коефіцієнт довгострокових зобов'язань;
- коефіцієнт заборгованості;
- коефіцієнт поточних зобов'язань;
- коефіцієнт покриття відсотків;
- коефіцієнт рентабельності позикового банківського капіталу;
- термін окупності позикового капіталу.

Грошову складову виразимо через коефіцієнт участі грошових активів у оборотному капіталі, кількість оборотів грошових коштів, рентабельність залишку грошових коштів, коефіцієнт достатності чистого грошового потоку, рентабельність чистого грошового потоку тощо [4, с. 223].

Фіскальна складова включає в собі коефіцієнт співвідношення ДЗ і КЗ за розрахунками з бюджетом, частка непрямих податків у сумі виручки від реалізації продукції, коефіцієнт оподаткування прибутку, коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість (ДЗ) за розрахунками з бюджетом, частка кредиторської заборгованості (КЗ) за розрахунками з бюджетом, коефіцієнт платіжної дисципліни.

До фондової складової ми віднесли коефіцієнт капітального покриття, коефіцієнт участі акціонерного капіталу в загальній сумі джерел фінансування, прибуток на акцію, балансова вартість акцій, коефіцієнт дивідендних виплат, коефіцієнт покриття дивідендів [5, с. 311].

Інвестиційна складова включає наступні індикаторні показники:

- частка довгострокових фінансових інвестицій в активах;
- частка поточних фінансових інвестицій в активах;
- коефіцієнт руху грошових потоків від інвестиційної діяльності підприємства;
- частка капітальних інвестицій в загальній сумі інвестицій;
- частка фінансових інвестицій у загальній сумі інвестицій.

Здійснення інтегральної оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства пропонується на основі індикаторів ефективності фінансової діяльності та за потенційними джерелами фінансування виробничої діяльності підприємства, системи управління стійкого розвитку підприємства. Призначення методики комплексної оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства реалізується у виявленні наявних фінансових ресурсів підприємства, оцінки ефективності використання факторів виробництва і визначення рівня стійкого розвитку відносно підприємств, які функціонують в одній галузі та належать одній продуктивній групі [7, с. 124].

Таким чином, використовуючи методику комплексної оцінки, фінансового забезпечення

стійкого розвитку підприємства можна представити у вигляді функції, наведеної у формулі 1.

$$\Phi_{зсрп} = f(КС, БС, ГС, ІС, \PhiС, \PhiК), \quad (1)$$

де $\Phi_{зсрп}$ – фінансове забезпечення стійкого розвитку підприємства, що залежить від таких змінних:

$КС$ – кредитна складова фінансово-господарської діяльності підприємства;

$БС$ – банківська складова;

$ГС$ – грошова складова;

ефективність управління та фінансового менеджменту.

$ІС$ – інвестиційна складова;

$\PhiС$ – фондова складова;

$\PhiК$ – фіскальна складова.

Розрахунок інтегрального показника фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства може бути здійснено за формулою:

$$\Phi_{зсрп} = КС*k1 + БС*k2 + ГС*k3 + ІС*k4 + \PhiС*k5 + \PhiК*k6, \quad (2)$$

Рис. 1. Показники для оцінювання фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства

Джерело: розроблено автором за даними [1]

де KC, BC, GC, IC, FC, FK – коефіцієнти фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства за відповідними блоками;

$k1, k2, k3, k4, k5, k6$ – коефіцієнти вагомості кожного блоку.

Коефіцієнт $Fzsrn$ є інтегральною числовою характеристикою показника фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства. Чим більше його значення, тим вищий рівень стійкого розвитку підприємства, виходячи з можливостей фінансового забезпечення. Отримані результати можуть бути порівняльною основою для підвищення рівня фінансового забезпечення підприємства. Оцінювання рівня фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства також відбувається шляхом інтерпретації отриманих результатів з урахуванням впливу галузевої специфіки [8, с. 9]. Середньогалузеві показники є основою для оцінювання фактичного рівня стійкого розвитку підприємств. Порівняння отриманих результатів із середньогалузевими значеннями дозволить скласти загальне уявлення про особливості фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства її вплив на структуру капіталу, а також формування фінансових результатів. Завдяки використанню цих показників формуються певні нормативні та обмежувальні значення ключових фінансових коефіцієнтів. Найкращі результати, отримані серед підприємств окремої галузі, є орієнтиром для досягнення необхідного рівня фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства та підґрунтям для прийняття обґрунтованого рішення щодо її планування, своєчасного виявлення та адаптації до зміни ринкового середовища.

Такий підхід дозволяє оцінювати власний фінансовий потенціал для забезпечення конкурентоспроможності порівняно з конкурентами для оперативної зміни або коригування стратегії розвитку на відповідному рівні [9, с. 115]. Запропонована методика оцінки є досить простою і зручною для розрахунків і розуміння її менеджерами всіх рівнів управління. Порівняння показників дає можливість визначити власну перевагу над конкурентами за внутрішніми (скорочення витрат, підвищення продуктивності праці, фондівіддачі тощо) та зовнішніми (ринкові переваги товарів, що виробляються) аспектами.

Висновки і пропозиції. Запропонована нами методика оцінки фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства включає перелік необхідних показників, які дозволяють об'єктивно вимірювати рівень фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства, є досить простою, спирається на загальновідомі статистичні методи екстраполяції і зручною для розрахунків і розуміння її менеджерами всіх рівнів управління.

Використання представленої методики дозволить підвищити науково-теоретичну обґрунтованість прийняття рішень стосовно перспектив забезпечення достатнього рівня фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства, а також може бути корисною для моделювання ситуацій, що змінюють параметри діяльності підприємства у напрямку нарощування його фінансового потенціалу конкурентоспроможності.

Перспективами подальших наукових розробок у даному напрямі є дослідження та визначення вагових коефіцієнтів запропонованого інтегрального показника.

Список літератури:

1. Ванхорн Джеймс К., Вахович м.л., Джон М. Основы финансового менеджмента, 12-е издание: Пер. с англ. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2008. – 1232 с.: ил. – Парал. Тит. англ.
2. Самуэльсон Пол Э., Нордхаус Вильям Д. Экономика: Пер. с англ. – М.: ООО «И. Д. Вильямс» 2015. – 1360 с.: ил. – Парал. Тит. англ.
3. Брейли Ричард, Майерс Стюарт. Принципы корпоративных финансов / Пер. с англ. Н. Барышниковой. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2015 – 1008 с.: ил.
4. Рясних С. Г. Основы финансового менеджмента: навч. посібник / С. Г. Рясних. – К.: Академвидав, 2010. – 336 с.
5. Економічна безпека: Навч. посіб. / О. Є. Користін, О. І. Варантиновський, Л. В. Герасименко та ін.; За ред. М. Джужжі. – К.: Лерта; КНТ; Центр навчальної літератури, 2010. – 368 с.
6. Ермошенко М. М., Горячева К. С. Финансовая складовая экономической безопасности: держава і підприємство: Наук. монографія. – К.: Національна академія управління, 2010. – 232 с.
7. Педченко Н. С. Конкурентоспроможність як об'єкт фінансового аналізу / Н. С. Педченко // Регіональні перспективи. – 2001. – № 1 (14). – С. 123-125.
8. Смірнов Ю. О. Формування механізму управління фінансовою конкурентоспроможністю підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук / Ю. О. Смірнов. – Київський національний економічний університет. – Маріуполь: Приазовський державний технічний університет Міністерства освіти і науки України, 2007. – 18 с.
9. Клебанова Т. С. Оценка финансовой конкурентоспособности предприятий на основе использования панельных данных / Т. С. Клебанова, Е. А. Сергиенко, Л. С. Гурьянова // Конкурентоспроможність: проблеми теорії та практики: монографія. – Х.: ВД «ИНЖЕК», 2007. – 264 с.

Гуцул М.А.

Одесский национальный экономический университет

МЕТОДИКА ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

В статье изложены результаты исследований в области методики оценки финансового обеспечения устойчивого развития предприятия. Проанализированы индикаторы составляющих элементов финансового обеспечения устойчивого развития предприятия. Рассмотрена сущность комплексного подхода к оценке финансового обеспечения устойчивого развития предприятия. Предложен интегральный показатель для определения финансового обеспечения устойчивого развития предприятий, базирующаяся на определенных правилах комплексного построения. Охарактеризованы следующие этапы в обозначенном исследовании.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, устойчивое развитие, финансовая устойчивость, финансовые ресурсы, интегральный показатель.

Hutsul M.A.

Odessa National University of Economics

FINANCIAL ASSESSMENT METHOD ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ENTERPRISE

Summary

The article presents the results of research in methods of assessing the financial sustainable enterprise development. Analyzed the financial indicators of the constituent elements of sustainable enterprise development. Considered the essence of a comprehensive approach to assessing the financial sustainable enterprise development. An integral indicator to determine financial sustainable development of enterprises based on certain rules of construction of the complex. Characterized by the following steps in the above named research.

Keywords: financial security, sustainable development, financial stability, financial resources, integral index.